

Gemeenschappelijke verklaring over het kerkelijk-gemengd huwelijk

Prae-ambule

De Nederlandse Hervormde kerk, de Gereformeerde kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse kerk in het Koninkrijk der Nederlanden enerzijds en de Rooms-Katholieke kerk in Nederland anderzijds, hebben in gemeenschappelijke verklaringen de bediening van elkaars doop erkend¹. Zij belijden, dat de doop teken en zegel is van de Verbondsgemeenschap met de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. Zij erkennen ook de oproep van Christus' wege tot al de Zijnen om in gebondenheid aan Zijn Woord te streven naar openbaring van hun eenheid in Christus.

In aansluiting aan haar gemeenschappelijke verklaring hebben de voornoemde kerken zich ook ernstig samen beraden over de vraag, hoe zij gezamenlijk dienen te handelen ten aanzien van het huwelijk tussen reformatorische en rooms-katholieke christenen.

Aan dit beraad werd ook deelgenomen door de Remonstrantse Broederschap.

Onverminderd de nog bestaande verschillen gaan de kerken ervan uit, dat de gemeenschap in de Heer in deze huwelijken aanwezig is. Zij menen echter, dat aan dergelijke huwelijken ook bijzondere moeilijkheden verbonden kunnen zijn, die voortvloeien uit de gescheidenheid der kerken tengevolge van de verschillen in geloofsbelijden en geloofsbeleven. In verband met deze beide aspecten zien de kerken het als haar roeping, deze leden pastoraal te begeleiden. Met het oog hierop geven de kerken gemeenschappelijk de volgende verklaring uit.

Verklaring aangaande het huwelijk tussen reformatorische en rooms-katholieke christenen

A Bijbelse uitgangspunten

- 1 De kerken erkennen het huwelijk als een inzetting van God, die de mens als man en vrouw geschapen heeft, en hen tot elkaar heeft gebracht om door de liefde en trouw een eenheid te vormen met elkaar en in deze weg het menselijk geslacht in stand te houden (vgl. Gen. 2, 18-25). Het huwelijk is naar zijn oorsprong en bedoeling een band tussen een man en een vrouw die hen voor het leven bindt (vgl. het Evangelie naar Mt. 19, 3-9).
- 2 De kerken belijden ook, dat God zelf het huwelijk gesteld heeft tot een teken van het trouwverbond tussen Hem en Zijn volk (vgl. Hosea 2, 18-19).
- 3 Het samenleven van man en vrouw wordt door de zonde verstoord. Maar ook het huwelijk mag delen in de verzoening van Jezus Christus. Daarom komt het huwelijk tot zijn rijkste ontplooiing en bestemming, wanneer man en vrouw in dit geloof zich aan elkaar geven. Zo wordt het huwelijk als een huwelijk 'in de Heer' een afbeelding van de band tussen Christus en Zijn gemeente (vgl. Brief aan de Efeziërs 5, 32). Met het oog hierop dienen de kerken het als haar roeping te zien, haar leden in prediking, catechese en pastoraat te wijzen op de diepe betekenis van een huwelijk 'in de Heer'.

B Het kerkelijk-gemengd huwelijk

- 4 Twee christenen uit verschillende kerken, die samen een huwelijk sluiten, mogen hun samenleven aanvaarden als een geloofsgemeenschap naar het woord van de apostel Paulus: 'Eén Heer, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die is boven allen en met allen en in allen' (vgl. Brief aan de Efeziërs 4, 5-6). Maar in zulk een huwelijk kunnen bijzondere moeilijkheden voorkomen met name ten aanzien van het gebedsleven, het omgaan met de Heilige Schrift, het deelnemen aan de eredienst, de sacramentsbe-

---

¹ De doopovereenkomst tussen de Rooms-katholieke kerk en de Nederlandse Hervormde kerk werd afgedrukt in het Oecumenisch Vademeccum.

De gemeenschappelijke verklaring van de Generale Synode der Gereformeerde kerken in Nederland en het Episcopaat van het Rooms-katholieke kerkgenootschap in Nederland ten aanzien van de Heilige Doop en de bediening van de doop verscheen 23 januari 1968.

De doopconsensus tussen de Rooms-katholieke kerk en de Evangelisch-Lutherse kerk in het Koninkrijk der Nederlanden is gedateerd op 7 mei 1968.

ving, de doop en de opvoeding der kinderen.

Hoewel de kerken de verantwoordelijkheid voor het huwelijk niet van man en vrouw kunnen overnemen, is het haar taak, de huwend en hen pastoraal te begeleiden. Het blijft de voornaamste roeping van de kerken, met hen, die tot een dergelijk huwelijk besluiten, de weg te zoeken naar een gezamenlijke beleving van hun huwelijk als een afbeelding van de band tussen Christus en Zijn gemeente, ondanks de gescheidenheid van de kerken en de gevolgen hiervan in dat huwelijk. Daarom zullen de kerken bijzondere pastorale zorg aan de gehuwden besteden. Ook is het nodig, dat de kerken samen in catechese of gesprek, aandacht geven aan hen, die een kerkelijk-gemengd huwelijk overwegen.

C De huwelijksinzegening

- 5 Wanneer een rooms-katholiek en een reformatorisch christen besloten hebben, met elkaar in het huwelijk te treden, zullen de kerken zich bij de uitoefening van het pastoraat niet zozeer laten leiden door wat de kerken verdeelt, als wel door wat de kerken verenigt.
- 6 Als een der partners besluit, over te gaan tot de kerk van de ander, zullen de kerken deze beslissing eerbiedigen. Wel is het van belang dat de motieven, die tot deze beslissing hebben geleid, in de pastorale gesprekken met het bruidspaar besproken zijn. Het ligt voor de hand, dat het huwelijk ingezegend wordt in de kerk, waartoe beiden dan behoren.
- 7 Wanneer beide huwelijkspartners lid van hun eigen kerk wensen te blijven, zal de huwelijksinzegening indien enigszins mogelijk, in een van de beide betrokken kerken verricht worden. De kerken achten het niet juist, dit huwelijk in beide kerken te laten inzegenen, omdat dit tekort doet aan de betekenis van de huwelijksinzegening. Wanneer de huwelijksinzegening in een der beide kerken plaats vindt, dienen de betrokken predikant en priester zich met elkaar in verbinding te stellen en zich samen met het bruidspaar te beraden over de wijze van de huwelijksinzegening. De kerk, die het huwelijk inzegt, zal bereid zijn, de predikant of priester van de andere betrokken kerk uit te nodigen, bij de dienst aanwezig te zijn en na overleg op verantwoorde wijze hieraan deel te nemen.
- 8 Bij de beslissing over de vraag of de kerkelijke inzegening in een reformatorisch dan wel in een rooms-katholiek kerkgebouw zal plaatsvinden, zal de keuze van het bruidspaar van zeer grote betekenis zijn, al hebben de kerken zelf hierin uiteraard recht van meespreken. De orde van dienst en het formulier, die in de dienst gebruikt worden, zullen als regel zijn van de kerk, waarin het huwelijk wordt ingezegend.
- 9 Gegeven het feit, dat er bruidsparen zijn, die nadrukkelijk het verlangen uitspreken, dat bij de huwelijksinzegening het Heilig Avondmaal of de Eucharistie gevierd wordt, menen de kerken dat zij zich over de mogelijkheid en de vragen, die hiermee samenhangen, zo spoedig mogelijk nader dienen te bezinnen. De kerken achten het in de huidige situatie in het algemeen niet gewenst, dat tijdens deze periode van bezinning in de dienst, waarin een gemengd huwelijk wordt ingezegend, het Heilig Avondmaal of de Eucharistie gevierd wordt.
- 10 De vragen, die aan het bruidspaar gesteld worden (casu quo die bruid en bruidegom elkaar zullen stellen), dienen van tevoren door hen en hun pastores besproken te worden, met name wanneer deze betrekking hebben op de Heilige Doop en de christelijke opvoeding van hun eventuele kinderen. Daarbij spreekt het vanzelf, dat aan de huwend geen andere vragen worden voorgelegd dan die in het openbaar gesteld worden: zij zullen in wederzijds respect voor elkaars geloofsovertuiging hun huwelijk beleven en hun kinderen opvoeden in de geest van het Evangelie van Jezus Christus.

D De pastorale zorg aan de kerkelijk-gemengd gehuwden

- 11 Indien de gehuwden besloten hebben, ieder tot de eigen kerk te blijven behoren, dan dienen de pastores van beide kerken met elkaar en met de gehuwden te overleggen, hoe de pastorale zorg zal worden uitgeoefend. Het pastoraat dient er mede op gericht te zijn, dat de huwelijkspartners in respect voor elkaars kerklidmaatschap zich daadwerkelijk interesseren voor elkaars kerk en geloofsbeleving.
- 12 Bij een aantal kerkelijk-gemengde echtparen bestaat het begrijpelijk verlangen om samen deel te nemen aan het Heilig Avondmaal en aan de Eucharistie. De pastores dienen hen te wijzen op de vormen van open avondmaal en beperkte open communie, die reeds door

enige kerken worden aanvaard of eventueel in de toekomst aanvaard zullen zijn. De gehele problematiek rond de avondmaal / eucharistie-gemeenschap maakt afzonderlijk overleg tussen de kerken dringend noodzakelijk.²

- 13 In het algemeen zal in het pastoraat aan gemengd gehuwden het accent dienen te liggen op een bewust zoeken naar een gezamenlijk belijden en beleven van het geloof. De omgang met de Heilige Schrift, het gebed, het deelnemen aan de eredienst en het christelijk dienstbetoon zullen daarbij een voorname plaats innemen.

E De heilige doop en de opvoeding van kinderen uit een kerkelijk-gemengd huwelijk

- 14 De drie bovengenoemde reformatorische kerken en de rooms-katholieke kerk in Nederland hebben zich in gezamenlijke verklaringen uitgesproken over de unieke betekenis, die de heilige doop heeft als teken van het Verbond van God met Zijn volk. Het pastoraat aan deze gehuwden mag ervan uitgaan, dat de doop teken en zegel is van de ene Verbondsgemeenschap met de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, zoals deze gestalte krijgt in Christus' kerk, welke naar haar wezen één is.
- 15 De keuze van de kerkelijke gemeenschap waarin de ouders hun kinderen zullen laten dopen, ligt bij de verantwoordelijkheid van de ouders. Allerlei omstandigheden kunnen de keuze beïnvloeden, maar in ieder geval dient de toekomstige opvoeding van het kind in de overwegingen te worden betrokken. Als teken van de erkenning van deze doop kan ook in de gemeente of de parochie, waar de bediening niet geschiedt, een bekendmaking en/of aantekening in het doopboek daarvan plaatsvinden.
- 16 Ook voor het bepalen van de gedragslijn in de opvoeding van de kinderen uit een kerkelijk-gemengd huwelijk is een ernstig beraad van de ouders noodzakelijk. Beiden dienen positief ingesteld te zijn ten aanzien van een opvoeding in de geest van het Evangelie van Jezus Christus, zoals zij die bij de beantwoording van de doopvragen op zich hebben genomen.
Het is gewenst, dat het gezin zich op één kerk oriënteert.
- 17 De kerken achten het van grote betekenis, dat het schoolonderwijs in de geest van het Evangelie wordt gegeven. Daarom adviseren zij in hun pastoraat aan de ouders, ook bij de schoolkeuze hun christelijke verantwoordelijkheid tot gelding te brengen.

8 mei 1971

---

² Overeenkomstig het Decreet over het Oecumenisme van het Tweede Vaticaans Concilie d.d. 21 november 1964, n. 8, en het Oecumenisch Directorium ter uitvoering van de decreten van het Tweede Vaticaans Concilie over oecumenische zaken d.d. 14 mei 1967, n. 55, besloten de bisschoppen van de Rooms-katholieke kerk in Nederland, de niet-katholieke partner bij een gemengd huwelijk in de huwelijksdienst onder bepaalde voorwaarden toe te laten tot de viering van de eucharistie. Bij schrijven van februari 1968 werd dit besluit ter kennis gebracht van de priesters in de Nederlandse kerkprovincie.

De Evangelisch-Lutherse kerk in het Koninkrijk der Nederlanden en de Nederlandse Hervormde kerk besloten in 1957 tot intercommunie en intercelebratie, zodat lidmaten over en weer uitgenodigd worden bij de viering van het avondmaal en de predikanten bevoegd zijn, in elkaars kerken het avondmaal te bedienen. De generale synode der Nederlandse Hervormde kerk aanvaardde in 1962 het rapport *Open en oecumenisch avondmaal*. Op grond daarvan werden de kerkeraden aangemoedigd, het avondmaal open te stellen voor die leden van andere kerken, die in hun eigen gemeente tot het avondmaal zijn toegelaten (vgl. ord. 10.6).

Ook de avondmaalsvieringen in de Evangelisch-Lutherse kerk in het Koninkrijk der Nederlanden zijn toegankelijk voor alle gedoopten, die in hun eigen kerk tot het avondmaal mogen komen.

In 1967 besloten de Nederlandse Hervormde Kerk en de Remonstrantse Broederschap tot bepaalde vormen van samenwerking, waardoor intercommunie en intercelebratie mogelijk werden.

De raden der Gereformeerde Kerken in Nederland zijn bevoegd, onder bepaalde voorwaarden het gastrecht toe te kennen aan leden van andere kerken, op grond waarvan deze toegang hebben tot de viering van het heilig avondmaal.

De Remonstrantse avondmaalsvieringen hebben te allen tijde een open karakter en zijn toegankelijk voor allen, die zich in de geest verbonden weten met Christus of verlangen in gemeenschap met Hem te leven.